

Csendesebb nyárvégi hetek

Augusztus során a korábbiaknál kevesebb észlelnivaló akadt az égen légköroptika szempontjából. A Szaricsev-vulkán hatására létrejött színes alkonyok száma és azok intenzitása is csökkent, ám néhány naponként még megcsodálhattuk a lilába hajló eget és a narancssárga látóhatárt. Szorgalmas megfigyelőként Kósa-Kiss Attila küldte el a vulkáni naplementékről tett észleléseit Nagyváradról, amelyeket augusztus 14, 18, 19-én látott.

Saját észleléseim szerint augusztus 2, 14, 16, 19, 20, 22-én volt élénkebb vulkanikus alkony/hajnal hazánkban.

Ugyanezen időszakban az USA-ban jelentős erdőtüzek hatására láttak a vulkanikus alkonyokhoz hasonló jelenségeket. Egy ottani észlelő úgy gondolta, hogy az augusztusi európai színes naplementék is az ő erdőtüzeik hatására jöttek létre, ám a látvány hasonlósága ellenére ez egyáltalán nem így van. Az oka pedig az, hogy az erdőtüzek létrehozta aeroszol nem jut fel a sztratoszférába, így nem is képes bolygónkon úgy körbefutni, mint a vulkáni kéndioxid. Vulkántüzeihez képest a robbanás ereje juttatja fel megfelelő légköri szintre az anyagokat, a tűzvészeknél csupán a hő okozta konvekció szállítja a magasba. Ez utóbbi még akkor is kevés, ha valóban nagy erdőtűzről van szó (az elmúlt évtizedekben egyetlen olyan esetleírást találtam, amelyben kimutatható volt az igen kiterjedt erdőtűz miatt a sztratoszféra legalsó régiójában a tűz okán feljutott széndioxid mennyiségének minimális növekedése, de csupán a tűzvész kanadai helyszíne felett, ugyanezen tűz a troposzférában Kanadától Angliáig juttatott el már mérhető mennyiségű légszennyező anyagot). A tüzek lokálisan létrehozhatnak ugyan hasonló jelenséget, ám globális hatásuk e tekintetben nincsen. Ha valaki nyaraláskor valamelyik európai erdőtűz közelében tartózkodott, az ott látott színes égbolt lehet a tűz helyi hatá-

sa, Közép-Európában azonban továbbra is vulkáni anyagoknak köszönhetjük a látványosságokat.

Ahogy a Szaricsev felhőjének maradványai lassan kiürülnek a légkörből, elfogynak a vele kapcsolatba hozható napnyugták is, ám friss hír szerint egy újabb kitörés, mégpedig a kamcsatkai Sivelucs szeptember 10-i robbanása járulhat hozzá, hogy ne feledjük el teljesen, milyen is egy vulkáni napnyugta. Sajnos egyelőre nincsenek adatok, csak becslések, miszerint 15 km magasba jutott a kitörési felhő. Hamarosan kiderül, hogy valóban elegendő volt-e ez a kitörés a látványosságok felfrissítéséhez.

Halójelenséget augusztus során egy alkalommal láttam, mégpedig 27-én napkelte után szép, élénk melléknapot és gyenge felső érintő ívet, kis darabon látszó 22 fokos halóval. Ezen kívül a Hold körül látszott koszorújelenség 13-án és 31-én.

A hónap legszebb légköroptikai tárgyú fotóját Ladányi Tamás készítette augusztus 8-án. Egy holdkeltét örökölt meg, amelynek során a Hold vöröslő alakját a látóhatár-közeleli légrétegek torzították kissé szögletesre. Ahogy beköszönt az ősz, és gyakrabban alakulnak ki sekély ködök, növekszik az inverziós légköri helyzetek száma, érdemes lesz hasonló látványosságokra vadászni mind holdkelte, mind napkelte esetében. Ahhoz, hogy esélyünk lehessen egy-egy Nap- vagy Hold-torzulást megpillantani, szélszélű időre van szükség, hiszen a szél felkeveri a rétegződő levegőt és ezzel tönkre teszi a létrehozó okokat.

Szeptembertől indul az őszi halószezon is, ennek első jelei már tapasztalhatóak, így a nyári hónapok ritkább eseményei után ismét gyakrabban figyeljük a nappali eget is, hogy ne maradhasanak észrevétlenek az égbolt szépségei!

Landy-Gyebnár Mónika